

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

De Raad van de gemeente Almere

Postbus 200
1300 AE ALMERE

Verzenddatum Bijlagen Uw kenmerk

Ons kenmerk
3180828

Onderwerp
Toezichtbrief IBT FT Almere (meerjaren)begroting 2024-2027

Geachte leden van de raad,

Inleiding

Met deze brief informeren wij u over de financiële toezichtvorm 2024 en de overige toezichtbevindingen, die voortvloeien uit de bestuursovereenkomst IBT (Interbestuurlijk Toezicht)

FT (Financieel Toezicht). Uw college ontvangt een kopie van deze brief.

Onze aandacht in deze gaat uit naar:

- de naleving van de afspraken convenant IBT FT;
- de jaarrekening inclusief de bevindingen van de accountant;
- de begrotings-, schuld- en weerstandspositie o.b.v. de begroting.

Bestuursovereenkomst IBT FT

Het IBT FT maakt onderdeel uit van de bestuursovereenkomst IBT 2019 (verlengd tot april 2024). Het doel van de bestuursovereenkomst IBT FT is het verbeteren van de verslaggeving vanuit het college aan de raad over de financiële positie, waardoor het horizontale toezicht van de raad wordt versterkt en het verticale toezicht vanuit de provincie op afstand kan plaatsvinden.

Jaarrekening en accountantsverslag

De accountant heeft een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven over 2022. De raad heeft de jaarrekening vastgesteld en aan GS tijdig voor de aanlevertermijn (15 juli 2023) aangeleverd.

Uw gemeente heeft in 2022 een positief saldo voor toevoegingen en onttrekkingen aan reserves van ca. € 49,7 mln. gerealiseerd. Als voornaamste oorzaken worden genoemd een onverwacht hogere waardering landbouwgronden (ca. € 15 mln.), vertraging van projecten en extra baten als gevolg van de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

Het structureel saldo over 2022 na toevoegingen en onttrekkingen aan reserves is met ca. € 24,7 mln. positief.

Begrotingspositie

Uw raad heeft de (meerjaren)begroting 2024-2027 vastgesteld en tijdig (voor 15 november 2023) ingezonden naar GS.

Ontwikkelingen ten aanzien van de financiële positie van gemeenten:

- Het besluit over de herijking van het gemeentefonds is vanaf 2023 van toepassing. Tot en met 2025 is het groeipad gemaximeerd (tot € 37,50 per inwoner). De verdere implementatie van het nieuwe verdeelmodel is afhankelijk van de evaluatie eind 2025;
- De opschalingskorting is vanaf 2015 aan de gemeenten opgelegd. De oploop (groei) van de opschalingskorting is tijdelijk geschrapt vanaf 2020 t/m 2025. Op basis van de circulaire wordt de opschalingskorting vanaf 2026 weer conform voorheen opgenomen;
- Er is nog geen definitief besluit genomen hoe het wegvallen van de wijze van financieren van het gemeentefonds ("trap op, trap af systematiek) vanaf 2026 wordt opgevangen. Het overleg met het Rijk is nog gaande om tot een (eventuele) oplossing te komen. De volumeontwikkeling van het gemeentefonds wordt vanaf 2027 gebaseerd op een historisch 8-jaars gemiddelde van het BBP (Bruto Binnenlands Product), waardoor grote jaarlijkse schommelingen worden vermeden;
- Gemeenten mogen (vooralsnog) in de jaarschijven 2026 en 2027 de middelen, zoals die in de Hervormingsagenda Jeugd zijn afgesproken, als structurele en reële raming meenemen in hun meerjarenraming. Bij het uitblijven van een structurele oplossing in de meicirculaire 2024, zal deze richtlijn worden heroverwogen;
- Mogelijk moet er komende jaren rekening worden gehouden met nieuwe bezuinigingen vanuit het Rijk met druk op algemene uitkering.

Uw gemeente heeft in de (meerjaren)begroting:

- De septembercirculaire als basis genomen (evenals voorgaand jaar);
- Er is in de (meerjaren)begroting geen financiële ruimte voor nieuw beleid opgenomen;
- Een hogere stijging van de woonlasten in 2024 opgenomen dan de inflatie conform de indexering van het CPB. In het bijzonder is de rioolheffing verhoogd met als doel de extra opgave aanleg riolering Oosterwold en een stapsgewijze vervanging van het riool in Almere te kunnen bekostigen;
- De financiële effecten van invoering van het herijkte verdeelmodel van de algemene uitkering verwerkt binnen het financieel perspectief. Uw gemeente is nadeelgemeente herijking gemeentefonds.
- De middelen jeugdzorg van het Rijk geraamd conform de landelijke afspraken. Tevens zijn de verwachte lasten Jeugdzorg geactualiseerd conform de huidige stand van zaken.
- De wijze van invulling van de taakstelling (takendiscussie), om de lasten van de uitbreiding van de organisatie als gevolg van de groei van Almere te dekken, is nog niet geconcretiseerd. Het college is voornemens hierin 2024 een besluit over te nemen. De raad zal zich hier begin 2024 over uitspreken.
- In 2023 de uitgangspunten van het beheer en onderhoud op realiteit nagelopen, waarna hogere structurele budgetten beheer en onderhoud in de begroting 2024 zijn opgenomen. Dit was noodzakelijk om de stad toekomstbestendig te houden (mede gezien de stijgende prijzen). Tevens is een ander systeem van het ramen van de lasten beheer en onderhoud vanaf 2024 in gebruik genomen.
- De incidentele en structurele lasten en baten apart gespecificeerd en toegelicht.

De (nog niet ingevulde) taakstellingen met betrekking tot jeugdhulp (oplopend tot ca. € 15 mln. in 2027) hebben al geruime tijd de aandacht van uw gemeente (en onze provincie). Het pakket van maatregelen heeft tot dusver nog niet geleid tot een (substantieel) financieel resultaat. Het is in de begroting onzeker of deze taakstellingen daadwerkelijk worden gerealiseerd. Daaruit blijkt dat het risico op een verdere toename van de lasten vanaf 2024 groot blijft.

Op basis van de boven genoemde argumenten is uw (meerjaren)begroting door de provincie gecorrigeerd voor de aangegeven taakstelling op de jeugdzorg. Dit geldt ook voor de nog niet ingevulde taakstellingen m.b.t. Poppodium De Meester en het versoberen meldkamer parkeerbedrijf (bij elkaar ca. 0,4 mln.). Met als uitgangspunt dat de bezuiniging vanuit de takendiscussie in het 1e kwartaal 2024 door uw raad wordt vastgesteld.

Na toepassing van deze correcties, laten de jaren 2024 t/m 2025 nog een structureel evenwicht zien. Vanaf het jaar 2026 is alsdan sprake van een structureel tekort.

Schuldpositie

De schuldpositie is in 2022 gunstig (38%) en loopt licht op in het financieel perspectief. Maar blijft gunstig (binnen de in het FT gehanteerde signaleringswaarden) als gevolg van (onder meer) de verkoop van gronden.

Weerstandspositie

De solvabiliteitsratio (BBV) van uw gemeente bedroeg in 2022 ca. 38% en neemt naar uw verwachting af in 2027 (neutraal).

De grondratio (investering in het grondbedrijf als percentage van de totale baten) bedraagt in 2022 ca. 18% en blijft in komende jaren redelijk constant (gunstig) als gevolg van de grondverkopen.

De weerstandspositie lijkt eind 2022 voldoende. Uw gemeente is bezig met het doorontwikkelen van het risicomanagement inclusief de relatie met de benodigde financiële buffers. Ook wil uw gemeente (onder meer) het onderscheid tussen incidentele en structurele risico's aanbrengen. Op dit moment worden structurele risico's op dezelfde manier meegeteld als incidentele risico's.

Een aandachtspunt vormt de substantieel begrote afname van de buffer (het "vrije deel" van de algemene reserve, bedoeld voor het opvangen van onverwachte risico's). Eventuele meevallers in het grondbedrijf en algemene dienst in komende jaren kunnen mogelijk zorgdragen voor het weer op peil brengen van de buffer. Uw gemeente streeft naar een buffer eind 2026 van ca. € 60 mln..

Conclusie en toezichtregime IBT FT 2024

Uw (meerjaren)begroting 2024 – 2027 is structureel tot en met 2025 in evenwicht. Vanaf 2026 is sprake van een structureel tekort.

Er heeft regelmatig bestuurlijk overleg plaatsgevonden over met name de openstaande taakstellingen in uw (meerjaren)begroting. Teneinde een structureel tekort in de begroting in komende jaren te vermijden, zal uw gemeente de openstaande taakstellingen moeten invullen (besluitvorming door de raad en uitvoering door het college).

We hebben vernomen dat op het vlak van de taakstelling rondom de Takendiscussie besluitvorming door uw raad in het eerste kwartaal van 2024 is voorzien en wijzen u op het belang daarvan in het kader van het financieel toezicht.

Almere valt voor het komend jaar, met inachtneming van art. 203 van de Gemeentewet, onder repressief toezicht. Op basis van de bestuursovereenkomst IBT FT wordt de kleur oranje toegekend als gevolg van het structurele tekort vanaf 2026.

Dit betekent dat uw begroting 2024 en bijbehorende begrotingswijzigingen geen goedkeuring van het college van GS behoeven. Het reguliere jaarlijkse bestuurlijk overleg IBT FT wordt voortgezet. Er wordt een nieuw bestuurlijk overleg aan het einde van het 1e kwartaal 2024 ingepland

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

de secretaris,

de voorzitter,